

УДК 81'42:316.77:004.738.5

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2025.2.18>

А. А. СМЕРЧКО

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов,

Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», м. Рівне, Україна

Електронна пошта: smerchkomehu@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-6303-6022>

Д. А. КОЧМАР

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри іноземних мов,

Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», м. Рівне, Україна

Електронна пошта: trial2008@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0002-2896-1546>

І. Ф. БУДЗ

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри романо-германської філології,

Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», м. Рівне, Україна

Електронна пошта: ibudz@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0003-1127-3568>

Я. В. ПОЧЕНЮК

старший викладач кафедри романо-германської філології,

Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», м. Рівне, Україна

Електронна пошта: Yanina2709@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0002-6001-7483>

**ЛІНГВІСТИЧНІ ТА ЕКСТРАЛІНГВАЛЬНІ АСПЕКТИ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ:
МОВНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА КОГНІТИВНІ НАСЛІДКИ**

У статті досліджуються психолінгвістичні особливості інтернет-комунікації в контексті її мовленнєвого впливу на індивідуальні та колективні когнітивні процеси. Автори аналізують трансформацію мовлення в умовах цифрового середовища, що охоплює поєднання вербальних, візуальних та емоційних засобів комунікації. Підкреслюється дуалістична природа мови інтернету – між усним і письмовим, локальним і глобальним, національним і мультилінгвальним – яка формує нові мовні практики, відображаючи соціокультурні зміни. З огляду на специфіку (вербальні конструкції і екстралінгвальні елементи) інтернет-комунікації особлива увага приділяється впливу таких елементів, як емодзі, гіфки, меми, сленг і неологізми, на когнітивне сприйняття, мислення та емоційну емпатію.

Стаття розглядає, як специфіка цифрового спілкування впливає на когнітивні процеси, зокрема розвиток кліпового мислення, здатність до обробки великого обсягу інформації, емоційне сприйняття та зміну структури мислення. Підкреслюється, що інтернет-комунікація формує нові соціальні практики, сприяє появі віртуальних спільнот та змінює способи самоідентифікації, особливо в молодіжному середовищі. Зазначається, що мова інтернету є не лише інструментом спілкування, а й чинником формування нових когнітивних моделей, що поєднують логічне, візуальне та асоціативне мислення.

Дослідники акцентують на важливості міждисциплінарного підходу до вивчення цифрової комунікації, адже лінгвістичний аналіз дозволяє розкрити структуру і особливості віртуального спілкування, як нової мовної реальності,

а психолінгвістичний аналіз – виявити глибинні механізми впливу мови на свідомість сучасного користувача. У підсумку наголошено, що інтернет-комунікація стає одним з найдинамічніших факторів мовної еволюції, який вимагає нових підходів до її вивчення та педагогічного осмислення в умовах цифровізації освіти й культури.

Ключові слова: мультилінгвізм, інтернет-комунікація, психолінгвістика, когнітивні процеси, кліпове мислення, мем, емодзі, соціальні мережі, емоційна ригідність, цифрова культура.

Поставлення проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімким прогресуванням цифрових технологій, які трансформують усі сфери людської діяльності. Мова, як динамічна система, постійно адаптується до нових умов, формуючи унікальні лінгвістичні явища, що виникають у віртуальному просторі. Ключовий для розвитку людства процес появи та розвитку технологій не міг не відобразитися на всіх сферах життя та діяльності людства, зокрема – комунікації.

Інтернет-комунікація обумовлена цілою низкою факторів. Будучи продуктом глобалізації та урбанізації, створює нові виклики для мовленнєвої взаємодії, що потребують глибокого психолінгвістичного аналізу. Насамперед, вона є наслідком впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, таких як месенджери, соціальні мережі та відеоплатформи, які надали нові канали комунікації. Глобалізація та урбанізація сприяли потребі у швидкому та зручному способі зв'язку, який задовольняє інтернет. Така комунікація має ряд особливостей, що відрізняють її від традиційного спілкування: доступність та швидкість (що сприяє появі скорочень та спрощень), анонімність (яка може призводити до більшої відвертості, маніпуляцій або навіть кібербулінгу), інтерактивність (заохочення до взаємодії з контентом та створення нового), глобальність, емоційна забарвленість (компенсація нестачі невербальних сигналів за допомогою емодзі, стікерів, пунктуації тощо), візуальна наповненість, культурна контекстуальність (використання сленгу, мемів, символів, зрозумілих лише певній групі).

Аналіз попередніх досліджень. Нова епоха цифрового спілкування принесла з собою значні переваги (швидкість, доступність, інтерактивність), а й серйозні виклики: зміщення акцентів у способах комунікації, спрощення мовлення, емоційна ригідність тощо, що робить тему впливу інтернет-комунікації актуальною та об'єктом інтенсивного вивчення науковцями по всьому світу. Однак наявних досліджень

все ще недостатньо для повного розуміння усіх аспектів цього явища. Основним фокусом досліджень тут є особливості мови (сленг, стилі мовлення, специфічна інтернет термінологія), міжособистісному спілкуванню, психологічним особливостям користувачів і т. д. Серед науковців певні аспекти цієї сфери досліджували, зокрема: Киселюк Н. П. – мовні стратегії, емоційний компонент впливу [Киселюк : 32–34], Швелідзе Л. – особливості мовленнєвої поведінки користувачів соц. мереж [Швелідзе : 93–99], Назар М. М. – психологічний вплив в інтернеті [Назар : 48–52], Сиротинська І. А. – специфіку і еволюцію комунікативних практик цифрових медіа [Сиротинська : 15–21] тощо.

Виклад основного матеріалу. Інтернет-комунікація, як новий тип соціальної взаємодії, не лише трансформує мовні практики, а й створює цілком нове середовище, у якому мовлення постає в динамічній, гібридній та мультикодовій формі. Вона об'єднує елементи вербальної, візуальної, а часом і звукової комунікації, спричиняючи утворення унікального феномену – мови інтернету.

Однією з ключових особливостей інтернет-комунікації, як наголошують Смерчко А. А. і Будз І. Ф. [Смерчко : 294], є її дуалістична природа: між усним і письмовим, між локальним і глобальним, між національним і мультилінгвальним. Цей дуалізм проявляється у використанні скорочень, емодзі, гіфок, мемів та інших візуальних засобів, які компенсують відсутність невербальних сигналів. Така гібридизація мовних форм сприяє формуванню нових стилів спілкування, де традиційна лексика поєднується з інноваційними елементами. Наприклад, мультилінгвальний аспект інтернет-мови відображає тенденцію до змішування мовних кодів, що особливо помітно в соціальних мережах, де користувачі часто використовують англійські слова чи фрази разом з рідною мовою. Це створює унікальний комунікативний простір, де мовні бар'єри стають менш помітними, але водночас виникають нові виклики для мовної ідентичності.

Стрімкий розвиток технологій та початок ери цифрової комунікації призвели до суттєвих змін у мові та когнітивних процесах. Мова інтернету як феномен відображає нові способи створення, передачі та інтерпретації значень. Її віртуальна природа поєднує риси усного та письмового мовлення, формуючи нові стилі спілкування. Скорочення, емодзі, гіфки та меми стали частиною психолінгвістичного арсеналу, що впливає на когнітивні процеси, зокрема на здатність до сприйняття та аналізу інформації.

Інтернет-спілкування стає відображенням соціокультурних тенденцій. Реакції, лайки та коментарі створюють зворотний зв'язок, що підтримує поведінкові патерни.

Мова інтернету являє собою гібрид традиційної лексики та нових форм вираження. Її основними характеристиками є: лаконічність та економія мовних засобів; візуалізація змісту (емодзі, гіфки); гнучкість і динамічність (неологізми, сленгові вирази); інтертекстуальність (посилання на культурні коди та меми).

Ці особливості створюють новий контекст сприйняття, який вимагає від користувачів не лише знань мови, але й володіння культурними кодами та навичками інтерпретації візуальних образів. З погляду психолінгвістики, мова інтернету впливає на кілька когнітивних процесів:

Обробку інформації: короткі повідомлення в соціальних мережах і чатах вимагають швидкої інтерпретації. Це сприяє розвитку кліпового мислення, при якому увага зосереджена на короткострокових завданнях та фрагментарній інформації. Користувачі інтернету часто стикаються з великим потоком даних, що змушує їх фільтрувати та структурувати інформацію в прискореному темпі. Це може призвести до поверхневого сприйняття складних тем та зниження здатності до глибокого аналізу. Однак такий формат комунікації також розвиває навички швидкої орієнтації у великих обсягах даних, що є важливим у сучасному інформаційному суспільстві [Card].

Емоційне сприйняття: емодзі та меми дозволяють передавати емоції та настрої без використання слів, активуючи асоціативне мислення та емоційну емпатію [McCulloch]. Такий формат комунікації сприяє миттєвому емоційному зв'язку між співрозмовниками, скорочуючи дистанцію в віртуальному спілкуванні, водночас

надмірне використання емодзі може призвести до спрощення емоційної палітри, що знижує виразність мовлення. Крім того, анонімність віртуального спілкування часто призводить до більшої відвертості, але також може сприяти маніпуляціям або агресивній поведінці, що впливає на психологічний стан користувачів.

Зміну структури мислення: постійна взаємодія з інтернет-лексикою сприяє формуванню нових когнітивних моделей, у яких домінують візуальні та асоціативні елементи. Наприклад, сприйняття тексту часто супроводжується візуальними образами та метафорами, що прискорює розуміння, але при цьому може обмежувати абстрактне мислення [Кравченко : 10–18]. Крім того, інтернет сприяє розвитку паралельного сприйняття інформації. Одночасне споживання кількох видів контенту (наприклад, читання тексту з одночасним переглядом відео або мемів) формує нову модель багатозадачності. Хоча це покращує здатність до швидкого переключення між завданнями, тривала концентрація може знижуватись, а глибина аналізу – скорочуватись. Також спостерігається тенденція до спрощення мовних конструкцій та використання шаблонних фраз, що впливає на здатність до детального викладу думок. Інтернет-спілкування робить мислення більш реактивним і поверхневим, знижуючи здатність до тривалих логічних побудов та рефлексії. З іншого боку, взаємодія з різноманітним контентом сприяє розширенню кругозору, що може стимулювати творче мислення та пошук нестандартних рішень. Гнучкість у використанні мовних кодів дозволяє легше адаптуватися до різних соціальних і культурних контекстів.

Формування колективного досвіду: інтернет-комунікація сприяє створенню нових форм колективного сприйняття, де учасники онлайн-дискусій спільно інтерпретують події та новини. Це веде до появи феномена «віртуальних спільнот», де формуються унікальні мовні коди та норми, що впливають на світогляд та поведінкові патерни користувачів.

Мова інтернету не лише змінює індивідуальні когнітивні процеси, але й впливає на колективну свідомість. Створення та поширення мемів, як форми масової культури, сприяє формуванню нових соціальних норм та уявлень. Меми можуть формувати нові політичні

погляди, викликати суспільні дискусії та навіть ініціювати соціальні зміни. Крім того, інтернет-мова трансформує спосіб передачі культурних цінностей між поколіннями, прискорюючи поширення трендів та змінюючи способи самоідентифікації молоді.

Інтернет-мова також сприяє розмиттю меж між різними культурами, створюючи глобальні форми колективної свідомості. Участь у міжнародних дискусіях та використання універсальних інтернет-мемів допомагає формувати відчуття приналежності до світової онлайн-спільноти, що впливає на сприйняття національної ідентичності та культурної самобутності [Сиротинська].

Важливим аспектом є інтертекстуальність інтернет-мови, яка проявляється у використанні мемів, сленгу та культурних кодів, зрозумілих лише певним спільнотам. Так, меми, які поєднують візуальні образи з текстом, не лише передають інформацію, а й формують колективний досвід та світогляд користувачів. Вони можуть стати потужним інструментом соціального впливу, здатним ініціювати

суспільні дискусії або навіть змінювати політичні погляди [Кравченко].

Мультилінгвальний характер інтернет-комунікації також сприяє розмиттю меж між культурами, формуючи глобальну онлайн-спільноту. Використання універсальних інтернет-мемів або англійських слів у різних мовних середовищах створює нові форми культурного діалогу, що впливають на національну ідентичність та самобутність.

Висновки. Таким чином, мова інтернету є потужним інструментом, який трансформує не лише індивідуальні когнітивні процеси, але й колективну свідомість, що впливає на розвиток глобальної культури та нових форм колективної ідентичності. Її вивчення в рамках як лінгвістики, так і психолінгвістики дозволяє зрозуміти, як цифрове середовище впливає на мову, мислення та культуру. Умови стрімкої цифровізації вимагають критичного осмислення цих змін, щоб не лише адаптуватися до нових мовних форм, але забезпечити гармонійний розвиток мовленнєвої взаємодії в сучасному світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Card S. The Psychology of Human-Computer Interaction. New York: Addison Wesley Longman, 1983. 480 p.
2. McCulloch G. Because Internet: Understanding the New Rules of Language. Riverhead Books, 2019. 336 p.
3. Киселюк Н. П. Екологічні та емоційні аспекти етичних норм комунікації в англійськомовному дискурсі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія»*. 2019. Випуск 5 (73). С. 32–34.
4. Кравченко Ю. О. Візуальні коди комунікації в соціальних мережах. *Наукові праці Національного університету «Острозька академія»*. 2022. № 1. С. 10–18.
5. Назар М. М. Психологічний вплив спілкування у мережі Інтернет на формування певних особистісних особливостей її користувачів. *Наукові записки кафедри соціальної педагогіки*. 2017. № 6. С. 48–52.
6. Сиротинська І. А. Еволюція комунікативних практик в епоху цифрових медіа. *Збірник наукових праць*. Львів, 2020. Т. 2. С. 15–21.
7. Смерчко А., Будз І. Лінгвістика інтернет-ресурсів. Дуалізм мови інтернету: мультилінгвальний аспект. *Вісник науки та освіти. Серія «Філологія»*. 2023. 8 (14). С. 293–305.
8. Чудовська І. Соціологія Масових комунікацій: навч. посіб. Київ. 2021. 235 с.
9. Швелідзе Л. Особливості мовленнєвої поведінки користувачів соціальних мереж. *Вісник ОНУ. Серія «Філологія»*. 2022. Т. 27, вип. 2 (26). С. 93–99.

REFERENCES

1. Card, S. (1983). The Psychology of Human-Computer Interaction. New York: Addison Wesley Longman. [in English]
2. McCulloch, G. (2019). Because Internet: Understanding the New Rules of Language, Riverhead Books. [in English]
3. Kyseliuk, N., P. (2019). Ekologichni ta emotsiini aspekty etychnykh norm komunikatsii v anhlo movnomu dyskursi [Environmental and emotional aspects of ethical norms of communication in English-language discourse]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia": Serii "Filologiya"*. 5 (73). 32–34. [in Ukrainian].
4. Kravchenko, Yu., O. (2022). Vizualni kody komunikatsii v sotsialnykh merezhakh [Visual codes of communication in social networks]. *Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"*. No 1. 10–18. [in Ukrainian].
5. Nazar, M., M. (2017). Psykholohichniy vplyv spilkuвання u merezhi Internet na formuvannya pevnykh osobystisnykh osoblyvostey yii korystuvachiv [Psychological impact of communication on the Internet on the formation of certain personal characteristics of its users]. *Naukovi zapysky kafedry sotsialnoi pedahohiky*. No 6. 48–52. [in Ukrainian].

6. Syrotynska, I., A. (2020). *Evoliutsiia komunikatyvnykh praktyk v epokhu tsyfrovyykh media* [Evolution of communication practices in the digital media era]. *Zbirnyk naukovykh prats*. 15–21. [in Ukrainian].
 7. Smerchko, A., Budz, I. (2023). *Linhvistyka internet-resursiv. Dualizm movy internetu: multylinhvalnyi aspekt* [Linguistics of Internet resources. Dualism of the Internet language: multilingual aspect]. *Visnyk nauky ta osvity. Seriia "Filolohiia"*. 8 (14). 293–305. [in Ukrainian].
 8. Chudovska, I. (2021). *Sotsiolohiia Masovykh komunikatsii: navch. posib.* [Sociology of Mass Communications: a Textbook]. [in Ukrainian].
 9. Shvelidze, L. (2022). *Osoblyvosti movlennievoi povedinky korystuvachiv sotsialnykh merezh* [Features of the speech behavior of social media users]. *Visnyk ONU: Filolohiia*. T. 27. 2 (26). 93–99. [in Ukrainian].
-

A. A. SMERCHKO

*PhD in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages,
Private Higher Education Establishment "Academician Stepan Demianchuk International University
of Economics and Humanities", Rivne, Ukraine
E-mail: smerchkomehu@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-6303-6022>*

D. A. KOCHMAR

*PhD in Pedagogics, Associate Professor,
Head of the Department of Foreign Languages,
Private Higher Education Establishment "Academician Stepan Demianchuk International University
of Economics and Humanities", Rivne, Ukraine
E-mail: trial2008@ukr.net
<http://orcid.org/0000-0002-2896-1546>*

I. F. BUDZ

*PhD in Pedagogics, Associate Professor,
Head of the Department of Romano-Germanic Philology,
Private Higher Education Establishment "Academician Stepan Demianchuk International University
of Economics and Humanities", Rivne, Ukraine
E-mail: ibudz@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-1127-3568>*

I. V. POCHENIUK

*Senior Lecturer at the Department of Romano-Germanic Philology,
Private Higher Education Establishment "Academician Stepan Demianchuk International University
of Economics and Humanities", Rivne, Ukraine
E-mail: Yanina2709@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-6001-7483>*

LINGUISTIC AND EXTRALINGUISTIC ASPECTS OF INTERNET COMMUNICATION: LANGUAGE TRANSFORMATIONS AND COGNITIVE CONSEQUENCES

The article analyzes the psycholinguistic features of Internet communication in the context of its linguistic impact on individual and collective cognitive processes. The authors analyze the transformation of speech in the digital environment, which includes a combination of verbal, visual and emotional means of communication. They emphasize the dualistic nature of the Internet language – between oral and written, local and global, national and multilingual – which forms new language practices, reflecting socio-cultural changes. Particular attention is paid to the impact of such elements as emojis, gifs, memes, slang, and neologisms on cognitive perception, thinking, and emotional empathy.

The article considers the impact of digital communication on cognitive processes, including the development of clip thinking, the ability to process large amounts of information, emotional perception, and changes in the structure of thinking. It is emphasized that Internet communication shapes new social practices, promotes the emergence of virtual communities, and changes the ways of self-identification, especially among young people. It is noted that the language of the Internet is not only a communication tool, but also a factor in the formation of new cognitive models that combine logical, visual and associative thinking.

The researchers emphasize the importance of an interdisciplinary approach to the study of digital communication, since linguistic analysis allows to reveal the structure and features of virtual communication as a new linguistic reality, and psycholinguistic analysis reveals the deep mechanisms of language influence on the mind of a modern user. As a result, it is emphasized that Internet communication is becoming one of the most dynamic factors of linguistic evolution, which requires new approaches to its study and pedagogical comprehension in the context of digitalization of education and culture.

Key words: multilingualism, Internet communication, psycholinguistics, cognitive processes, clip thinking, memes, emojis, social networks, emotional rigidity, digital culture.